

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1910. Första Kammaren. Nr 22.

Fredagen den 15 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Upplästes ett ingifvet läkareintyg af följande lydelse:

Ledamoten af Riksdagens Första kammare, friherre *H. Falckenberg*, som lider af Vertigo, är t. f. däraf i behof af samt är af mig tillrådd att tills vidare söka någon tids ledighet från riksdagsarbetet, intygas.

Stockholm den 14 april 1910.

Carl Flensburg.

Med. D:r.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrifvelse, nr 72, till Konungen, angående utsättande å kronodebetsedlarna af tid och ställe för uppboresstämma.

Vid föredragning af ett från Andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 296, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, nr 28, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bildandet af en lånefond, afsedd att för mindre bemedlade personer bereda tillfälle att inom städernas områden förvärfva bostäder, beslöt Första kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott nr 1.

Vid föredragning af ett från Andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 295, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, nr 27, angående väckt motion om skrivelse till Kungl Maj:t angående publicerande uti den officiella statistiken af uppgifter rörande administration, folkmängd och ekonomisk förvaltning uti municipalsamhällen och köpingar, som icke utgöra egen kommun, beslöt Första kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott nr 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den af herr *Paulson* m. fl. den 13 innevarande månad väckta motion, nr 83, om inrättande af en fullständig navigationsskola i Hälsingborg.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 13 innevarande april bordlagda utlåtanden nr 10 och 11 äfvensom statsutskottets samma dag bordlagda utlåtanden nr 31—35.

Föredrogs och lades till handlingarna bevillningsutskottets den 13 i denna månad bordlagda memorial:

nr 16, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande nr 14, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande förordning angående försäljning af brännvin; och

nr 17, i anledning af Andra kammarens återremiss af utskottets memorial nr 15, afgifvet i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning af *dels* Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 3, 8, 41 och 58 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, *dels ock* i ämnet väckta motioner.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran jordbruksutskottets den 13 innevarande april bordlagda utlåtanden nr 49—56 äfvensom Första kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtande, nr 10.

Afgåfvos följande motioner:

nr 84, af herr *Clason*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt;

nr 85, af herr *Clason*, angående skrivelse till Konungen i fråga om åtgärder för undanröjande af en till minskad äkten- skapsfrekvens bidragande oegentlighet i skattelagstiftningen;

nr 86, af herr *Danström*, i anledning af Kungl. Maj:ts pro- position med förslag till förordning om inkomst- och förmögen- hetsskatt; samt

nr 87, af herr *Bæckström*, i anledning af Kungl. Maj:ts pro- position angående försäljning af till förra länsmansbostället Eker nr 8 i Örebro län hörande andel i ett soldattorp.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 3,18 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Lördagen den 16 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Lindström* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan- nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ecklesiastik boställsordning;

2:o) angående anslag till uppförande af bostad för direktorn och öfverläkaren vid allmänna barnbördshuset i Stockholm;

3:o) angående anslag till svensk undervisning för svenska barn i London;

4:o) angående anordnande af statistiska undersökningar rör- rande landtarbetarnas lefnads- och arbetsförhållanden;

5:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om styrkande af hinderlöshet till äktenskap;

6:o) med förslag till lag angående upphäfvande af lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äkten- skap;

7:o) angående statsbidrag till kostnader för vissa laga skiften inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län; och

8:o) angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907.

Justerades protokollet för den 9 i denna månad.

Herr talmannen tillkännagaf, att enligt mellan talmännen träffad öfverenskommelse omröstningar jämlikt § 65 riksdagsordningen komme att anställas vid kamrarnes sammanträden nästa onsdag öfver de för sådana omröstningar föreslagna voteringspropositioner, som då vore af båda kamrarne godkända.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet följande nästlidne dag bordlagda motioner:

nr 84, af herr *Clason*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhets-skatt,

nr 85, af herr *Clason*, angående skrifvelse till Konungen i fråga om åtgärder för undanröjande af en till minskad äkten-skapsfrekvens bidragande oegentlighet i skattelagstiftningen, och

nr 86, af herr *Danström*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhets-skatt.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet herr *Bäckströms* under gårdagen bordlagda motion, nr 87, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af till förra länsmansbostället Eker nr 8 i Örebro län hörande andel i ett soldatorp.

Ang. utsträckt valbarhet till Andra kammaren för statsråd eller förutvarande statsråd. Föredrogos ånyo konstitutionsutskottets den 13 och 15 innevarande april bordlagda utlåtande nr 10, i anledning af väckt motion om tillägg till § 19 riksdagsordningen.

Till konstitutionsutskottet hade hänvisats en inom Första kammaren väckt motion (nr 13), däri herr *Hildebrand* föreslagit, att Riksdagen måtte till fortsatt grundlagsenlig behandling antaga såsom hvilande ett tillägg till riksdagsordningens § 19 af den lydelse, de kursiverade raderna angäfve:

»Till ledamot — — — — — inom någon af dessa.

Statsråd eller förutvarande statsråd, som i öfrigt uppfyller valbarhetsvillkoren, må kunna utses till ledamot i Andra kammaren, undock han icke äger valrätt inom valkretsen.»

Utskottet hade af anförda orsaker hemställt, att herr *Hildebrands* förevarande motion icke måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Herr Hildebrand: Det kan icke falla mig in att länge upptaga kammarens tid, när den fråga, som jag här motionsvis väckt, ligger i det nuvarande läget. Utskottet har, såsom synes, så godt som enhälligt afstyrkt bifall. Det finnes i fråga om klämman endast en reservant, och han går orimligt mycket längre, än hvad jag skulle kunna vara med om.

Ang. utsträckt valbarhet till Andra kammaren för statsråd eller förutvarande statsråd.
(Forts.)

Det har förefallit mig, som om det vore en verklig olägenhet, att det kunde inträffa, att statsråd eller f. d. statsråd, d. v. s. personer, som kallats till de främsta förtroendeämbeten i landet, skulle lättare än andra under vissa förhållanden blifva diskvalificerade att blifva valda till Andra kammaren. Detta synes mig så mycket betänkligare, som man måste förutsätta, att de personer, som kallas till konungens rådsbord, borde i högre grad än andra vara skickade att deltaga i det politiska lifvet, och man kan icke gärna bemöta denna olägenhet, som jag framhållit, därmed, att det nu kan vara lättare att få in sådana personer i Första kammaren, eftersom det till denna kammare numera är val hvart 6:te år, och sålunda icke kan komma i fråga att vid något fylnadsval sätta in där en ledig politiker.

Nu har utskottet anknutit några anmärkningar till mina ord i motiveringen, att man kunde tänka sig, att mantalskrifningsförordningen ändrades därhän, att om någon, som är mantalskrifven utanför Stockholm, blir kallad till statsråd, han icke behöfver flyttas öfver och låta skriva sig i Stockholm. Jag erkänner villigt, att därmed skulle en del olägenheter rättas. Det enda, som jag tillåter mig påpeka, är, att det mycket lätt kan hända, att en man, som haft sympatier i sin hemort, kan såsom statsråd tvingas fram till åtgärder och tillstyrkanden, som gå efter vidare synpunkter är ortssynpunkterna, hvarigenom han till äfventyrs till och med kan förverka hembygdens sympatier. Äger detta rum, borde dock en sådan man kunna bevaras åt det politiska lifvet, men detta vinner man icke på den väg, som utskottet framkastat tanken på. Nu har ju utskottet om nämnda förhållanden icke kunnat uttala sig hvarken för eller emot. Ty frågan om ändring i mantalskrifningsförordningen föreligger ej. Under dessa förhållanden har jag endast velat uttala, att jag fortfarande är öfvertygad, att någon ändring förr eller senare tvingar sig fram, men att läget f. n. är sådant, att jag icke, herr talman, vill göra något särskildt yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets den 13 och 15 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af § 17 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Om ändrad tid för landstings sammanträde.

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

Till konstitutionsutskottets handläggning hade båda kamrarna hänvisat en af Kungl. Maj:t till Riksdagen aflämnad proposition, nr 94, däri Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

»Lag

angående ändrad lydelse af § 17 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att § 17 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Till lagtima möte sammanträder utan särskild kallelse landstinget i länets residensstad hvarje år den andra eller den tredje måndagen i september månad, allteftersom landstinget en gång för alla bestämmer; dock må, på därom af föregående landsting gjord framställning eller i anseende till inträffade utomordentliga händelser, Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunna annan samlingsort utsätta.

Landshöfding är obetaget att, i kraft af sitt ämbete, landstingets sammanträden öfvervara och i dess öfverläggningar men ej i besluten deltaga. Är ej landshöfding i länet tillsatt eller förordnad, eller har han förhinder, äger den i tjänsten äldste ledamoten i landshöfdingämbetet den rätt nu sagd är.

År 1910 sammanträder landstinget till lagtima möte den tredje måndagen i september månad; och skall därvid bestämmas, huruvida landstinget skall för framtiden sammanträda till sådant möte den andra eller den tredje måndagen i samma månad.»

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Reservationer hade afgifvits:

1:o) af herrar *Clason* och *von Mentzer*, hvilka inom utskottet yrkat, att utskottet skulle hemställa, att Riksdagen måtte för sin del

dels antaga följande förändrade lydelse af § 17 i förordningen om landsting den 21 mars 1862:

§ 17.

Till lagtima möte sammanträder utan särskild kallelse landstinget i länets residensstad hvarje år den andra eller den tredje måndagen i september månad, allteftersom landstinget för framtiden bestämmer; dock må, på därom af föregående landsting gjord framställning eller i anseende till inträffade utomor-

dentliga händelser, Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunna annan samlingsort utsätta.

Önskar landsting, att dess samlingstid skall flyttas till annan måndag af dessa båda än den förut bestämda, äger Kungl. Maj:t att på landstingets framställning sådant föreskrifva.

Landshöfding är obetaget att, i kraft af sitt ämbete, landstingets sammanträden öfvervara och i dess öfverläggningar men ej i beslutet deltaga. Är ej landshöfding i länet tillsatt eller förordnad, eller har han förhinder, äger den i tjänsten äldste ledamoten i landshöfdingämbetet den rätt nu sagd är.

dels därtill foga följande öfvergångsbestämmelse:

År 1910 sammanträder landstinget till lagtima möte den tredje måndagen i september månad; och skall därvid bestämmas, huruvida landstinget skall för framtiden sammanträda till sådant möte den andra eller den tredje måndagen i samma månad; äfvensom

2:o) af herrar *von Mentzer, Bellinder* och *Clason*, hvilka yttrat:

»Den föreslagna förändringen synes böra föranleda jämväl en annan ändring i gällande landstingsförordning. Enligt § 50 i nämnda förordning skall redovisning af de den 1 maj utestående rester af landstingsmedlen inom den 1 september aflämnas till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvarefter redovisningen insändes till landstingets ordförande. Denne har därefter, enligt § 51 i samma förordning, att genom kamreraren uppräta sammandrag öfver uppbördsredovisningen att landstinget vid dess första sammanträde föreläggas. Då Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag, om det godkännes, med säkerhet medför, att ett flertal landsting kommer att sammanträda tidigare än hittills och då, under förutsättning att landsting besluter sig för den andra måndagen i september månad, tiden för sammanträdet kan infalla så tidigt som den 8 september, kan, därest förändringen inskränkes till den af Kungl. Maj:t föreslagna, tiden, hvarinom de i nyssnämnda paragrafer omförmälda åtgärder skola vidtagas, blifva alldeles för knapp. Detta blir i all synnerhet fallet, där man vill, i likhet med hvad som hittills brukats åtminstone inom ett af rikets län, trycka och öfversända redovisningen till landstingsledamöterna före landstingets början. Af nu afgifna skäl och då det icke ur andra synpunkter torde möta något hinder att bestämma den tid, inom hvilken redovisningen af utestående rester skall till Kungl. Maj:ts befallningshafvande aflämnas, till den 1 augusti, anse vi oss böra förorda ändring äfven i detta hänseende.

På dessa grunder hafva vi ansett, att utskottet bort hemställa, att Riksdagen, under förutsättning af bifall till propositionen, måtte för sin del besluta, att § 50 i förordningen om lands-

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

ting den 21 mars 1862 skulle erhålla följande ändrade lydelse:
»Den 1 maj skall fullständig redovisning öfver uppbörden af landstingsmedlen till Konungens befallningshafvande aflämnas, för att till landstingets ordförande insändas, och böra de nämnda dag utestående rester på enahanda sätt inom den 1 augusti redovisas.»

Herr Clason: Såsom kammaren behagade finna, föreligga här två reservationer. Den ena afser en ändrad lydelse af § 17 i landstingsförordningen, den paragraf, som handlar om landstingens sammanträden. Den andra reservationen handlar om en konsekvens, som åtskilliga af utskottets ledamöter anse, att en sådan ändring borde draga med sig i en annan paragraf af landstingsförordningen. Jag skall för närvarande endast beröra den första af reservationerna.

Det hände någon tid efter landstingsförordningens tillkomst, att ett landsting ville ändra dagen för sitt sammanträde. Majoriteten i landstinget beslöt emellertid, att landstinget skulle anse sig icke vara behörigt att fatta beslut i en sådan fråga. Minoriteten drog saken inför Kungl. Maj:t och yrkade, att Kungl. Maj:t skulle förklara landstinget oförhindradt att upptaga frågan om en ändrad sammanträdestid, men Kungl. Maj:t stadfäste majoritetens beslut. Det blef således fastslaget, att ett landsting icke äger att gå in till Kungl. Maj:t med begäran om ändring i tiden för sina sammanträden.

Nu har det på åtskilliga håll visat sig olägenheter af den förut bestämda sammanträdesdagen. Om då landstingsförordningens bestämmelser hade varit något smidigare affattade, hade man sluppit att i ett sådant fall gå in till Riksdagen, men då så icke varit förhållandet, har Kungl. Maj:t nu kommit in med proposition, att landstingen skola sammanträda andra eller tredje måndagen i september och att de i höst skola få välja mellan dessa båda måndagar, men sedan de en gång ha valt, skola de för all framtid vara bundna vid den en gång valda dagen. Nu kan det ju mycket väl inträffa, att dessa val icke träffa alldeles rätt eller att efter någon tid andra förhållanden inträffa, som skulle göra det önskligt för ett landsting att få en ändring i fråga om sin sammanträdesdag till stånd. Sådant kan inträffa, och sådant har inträffat. Det inträffade, såsom jag nämnde, just i det fall, som föranledde det af mig berörda prejudikatet, och jag kan nämna, att jag i fråga om det landstinget fått den uppgiften, att hvad som föranledde en önskan om ändring, var vissa ändrade skördeförhållanden; man hade nämligen inom länet i allmänhet öfvergått från ett slags odling till ett annat och till följd däraf blef den först bestämda dagen ganska olämplig. Sådant kan naturligtvis också inträffa annorstädes. Det är då, synes det mig, bra besynnerligt, om statsmakterna skola säga,

att det från deras synpunkt är likgiltigt, om landstingens sammanträden hållas den andra eller tredje måndagen i september, det få de välja själfva, men när de en gång valt, skall detta vara fastslaget för all framtid, sedan få de icke göra någon ändring, utan då stå de där. Skall då en ändring ske, nödgas man åter att gå till Riksdagen för att få en ny ändring i landstingsförelörden. Det synes mig då vara bra mycket smidigare, att man ger landstingen en verklig fri valrätt mellan dessa båda dagar, så att en ändring af den en gång valda tiden kunde ske genom att endast framställa en begäran därom hos Kungl. Maj:t. Det är därför jag i § 17 landstingsförelörden velat inskjuta följande mening:

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

»Önskar landsting, att dess samlingstid skall flyttas till annan måndag af dessa båda än den förut bestämda, äger Kungl. Maj:t att på landstingets framställning sådant föreskrifva.»

Jag vill slutligen såsom stöd för detta tillägg också påpeka, att de myndigheter, från hvilka hela detta förslag utgått, icke, åtminstone icke i allmänhet, tänkt sig en sådan fastläsning af landstingens sammanträdesdag, som Kungl. Maj:t sedermera föreslagit. Den ursprungliga förslagsställaren, Konungens befallningshafvande i Västmanlands län, yrkade, att det skulle stå landstingen fritt att hvart tionde år revidera sammanträdestiden, och de flesta af de hörda landstingen hafva anslutit sig till denna ståndpunkt. En annan af Konungens befallningshafvande, Konungens befallningshafvande i Gäfleborgs län, har framställt ett yrkande, som till innehållet öfverensstämmer med det, som jag i min reservation framfört. Det synes mig sålunda, som om det för denna reservation finnes stöd i stor utsträckning just hos vederbörande själfva, som närmast träffas af denna förordning.

Jag ber alltså att få yrka bifall till min reservation angående 17 § i landstingsförelörden, och jag ber att få tillägga, att ehuru reservanterna äro tämligen få, så har jag från flera håll, äfven från medlemmar af utskottet, hvilka icke kommit att deltaga i reservationen, hört sympatier uttalas för detta förslag.

Herr von Mentzer: Såsom herrarna se, är det två reservationer anförda vid detta utlåtande, och jag har biträdt båda två. Beträffande den första har den föregående talaren gifvit skäl för den reservationen, så att jag icke anser mig hafva anledning att vidare yttra mig om den. Hvad däremot angår den andra reservationen, skall jag be att få säga några ord.

Det är en billig begäran, som genom utskottets utlåtande har blifvit tillgodosedd. Sedan tiden för kronouppbördsstämorna blifvit förflyttad från början af året till slutet af näst föregående året, följer det nästan af sig själf, att tiden för landstingens sammanträden också borde ändras, så att det ej måtte blifva förenadt med alltför stora svårigheter att verkställa debi-

Om ändring. Det är det, som utskottet här uti sitt utlåtande har *rad tid för* tillstyrkt. Men då detta varit billigt, så har det synt mig, som *landstings* om på samma skäl det också hade varit billigt, att en annan *sammantråde.* förändring vidtagits. Hittills har, såsom herrarna veta, landstinget sammanträdt tidigast den tredje måndagen i september. Nu kunna landstingen komma att sammanträda andra måndagen i september, d. v. s. så tidigt som redan den 8 september vissa år. Det finnes i 50 § landstingsförordningen föreskrifvet, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande skall, efter att inom den 1 september hafva mottagit redovisning för landstingsmedlen, insända densamma till landstingets ordförande. Enligt hittills gällande författning har landstingets kamrerare, som skall verkställa sammandrag af redovisningen, minst fjorton dagar på sig för detta arbete. Nu skulle han i vissa fall få endast åtta dagar på sig. Ja, han får icke alltid det, ty det tager alltid tid att från Kungl. Maj:ts befallningshafvande remittera ärendet till honom. Då det blir en så kort tid, synes det mig vara anledning att utsträcka den tid, hvarinom landstingets kamrerare har att röra sig, och i det fallet har jag tänkt mig, att tiden skulle kunna utsträckas så, att handlingarna skulle öfversändas till landstinget senast den 1 augusti. Därför innebär den förändring, som afses i sista reservationen, endast att på sista raden i § 50 orden »den 1 augusti» insättas i stället för »den 1 september». Det är icke någon annan eller större ändring, som saken gäller. Denna ändring synes mig så mycket mera befogad, som uppbornsmännen numera hafva mycket lättare att inkomma med redovisningen till den 1 augusti, då uppbornsmötena hållas i november och december föregående året, än hvad de förut haft, då de skulle redovisa till den 1 september för uppbornsmöten, som hållits i januari, februari eller möjligen mars samma år. Det tycks mig då icke vara annat än rätt goda skäl för den saken.

Då emellertid en minoritet inom utskottet icke torde hafva rätt att framställa särskilda yrkanden i kammaren, ber jag att i anledning af reservationen få yrka återremiss.

Herr Nyström: Den förändring, som föreslagits i herr Clasons reservation, nämligen att landstingen skulle få rätt att framdeles välja tiden för sina sammanträden fritt inom de gränser förordningen uppdrager, har icke först föreslagits af honom, utan, såsom han riktigt anförde, en af Konungens befallningshafvande har föreslagit detta. Frågan har sålunda redan varit under Kungl. Maj:ts pröfning, och Kungl. Maj:t har icke funnit skäl att fästa någon vikt vid detta förslag. På samma sätt har konstitutionsutskottet icke heller funnit anledning att fästa något afseende vid den tanke, som nu reservationsvis framförts. Skälen skall jag be att i korthet få redogöra för.

Då man år 1862 första gången förordnade om landsting och be-

stämde, att landstingen skulle för all framtid sammanträda på den måndag, som de första gången beslöto sig för, så förefanns det verkliga vissa skäl att medgifva den frihet, som reservanterna nu förordade. Dels hade man att välja på ända till 5 måndagar, dels saknade man all erfarenhet, huru länge landstingen skulle vara samlade och hvilka olägenheter den först valda dagen till äfventyrs skulle komma att medföra. Men trots detta infördes från början den bestämmelsen, att landstingen alltid skulle sammanträda på den måndag, som man först beslutit sig för. Nu påstå visserligen reservanterna, att detta föranledt obehagligheter, och att några landsting skulle hafva velat ändra detta, men om man läser igenom hvad som står i Hanömarskjölds edition af kommunal-lagarna med hänsyn till denna fråga, får man knappast den upfattningen af saken, som talaren nu velat göra gällande. Där omtalas det exempel, som han yttrat sig om, på det sättet, att i ett landsting visserligen föreslagits en annan dag, men landstinget förklarade sig obehörigt att taga denna sak under pröfning. Majoriteten i landstinget har alltså endast sagt, att tinget saknat rätt att upptaga frågan. Den har sålunda, att döma af detta referat, icke uttalat sig för reformen, utan helt enkelt af formella skäl sagt, att den icke kunde genomföras; sedan har man klagat öfver detta landstingets beslut, men Kungl. Maj:t har förklarat, att beslutet varit riktigt. Någon sympati för förslaget har landstinget icke ens varit i tillfälle att visa. Att åter nu medgifva landstingen en rätt, som icke ansågs böra tillkomma dem år 1862, det förefaller orimligt, då man kommer ihåg, att det nu icke är fråga om att välja mellan flera än andra eller tredje måndagen i september och att landstingen numera hafva mer än 40-årig erfarenhet om hvilken måndag i detta hänseende är för dem lämpligast. Jag menar således, att de skäl, som möjligen kunde anföras på 1860-talet för reformen, finnas icke nu. Man kan icke gärna tänka sig, att medlemmarna af ett landsting nu icke skulle vara på det klara med, hvilkendera af de två måndagarna är lämpligaste dagen för tingets sammanträde. Att medgifva dem ytterligare valfrihet är sålunda från den synpunkten öfverflödigt. Dessutom måste man anse det vara önskvärdt, att denna dag, som är så viktig i länets historia, blir någorlunda fix. Jag har hört af en landstingsordförande, som vi hafva i konstitutionsutskottet, att åtminstone i det län, han tillhör, en del andra möten bruka ställas i förbindelse med landstingets sammanträden. Börjar man nu rucka på landstingens sammanträden, så att man ena året uttalar sig för en måndag och det andra för en annan, så återverkar detta skadligt och förvirrande på dessa privata förhållanden. Det finns sålunda enligt utskottets tanke rakt intet skäl att nu godkänna detta förslag. Jag ber därför att få yrka afslag på den första reservationen.

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

Om ändrad tid för landstings sammanträde. Den andra reservationen är enligt utskottets mening likaledes öfverflödig. Herr von Mentzer har redan nämnt, att orsaken till hans reservation är den, att enligt §§ 50 och 51 landstingsförordningen åligger det landstingets ordförande att före landstingets sammanträde genom kamreraren upprätta redovisningssammandrag, och när han får dessa redovisningar från Konungens befallningshafvande den 1 september och landstinget kan sammanträda redan den 8, skulle det icke finnas tid att göra detta sammandrag.

Då detta påstående först framställdes inom utskottet, satte jag mig i förbindelse med civildepartementet, hvars expeditionschef vände sig till den närmast till hands varande landstingskamreraren, nämligen kamreraren i Stockholms läns landsting, och han fick af denne det svaret, att 8 dagar var en mer än tillräcklig tid för att åstadkomma nämnda sammandrag.

Nu har herr von Mentzer för att ge större sannolikhet för sitt påstående framhållit, att detta sammandrag måste tryckas och före landstingets början sändas omkring till landstingsmännen och att följaktligen af det skälet tiden kunde bli för knapp. Men de båda landstingsordförande, som sitta i utskottet, förklarade, att de aldrig hört talas om eller sett, att dessa sammandrag trycktes. I deras respektive landsting förekommer icke dylik tryckning, och icke heller någon af landstingsmännen inom utskottet kände till tryckning af sammandragen. Jag menar alltså, att om inom Jönköpings län, såsom herr von Mentzer anförde, sådan tryckning för landstingets räkning är vanlig, gjorde Jönköpings läns landsting klokast i att afskaffa den. Då andra landsting kunna reda sig utan att trycka sammandragen, kan nog Jönköpings läns landsting göra det också. Därigenom skulle det dessutom bespara en del af landstingskostnaderna.

Den ifrågasatta reformen är alltså enligt de sakkunniga myndigheters yttranden, som hörts i ärendet, fullständigt öfverflödig. Dessutom kan man mot det af reservanterna förda resonemanget anmärka, att det icke blir så ofta, som landstingen komme att sammanträda så tidigt som den 8:e äfven om de bestämt sig för den andra måndagen i månaden. I de flesta fall kommer denna måndag att infalla senare och följaktligen skola sådana fall, där det funnes skäl att misstänka inträffande trångmål, bra nog sällan förekomma. Om vi nu till detta lägga det faktum, som herrarna känna, att vi under de sista åren hafva ändrat många tiotal paragrafer uti kommunalförfattningarna, synas mig goda skäl föreligga att nu göra en liten paus i dessa ständigt återkommande ändringar. Vi kunna ju vänta, åtminstone tills erfarenheten visat huruvida herr von Mentzers farhågor i någon mån besannats. I år infaller den andra måndagen i september den 12 och därför finnes i år icke något skäl att tro, att denna fara skulle stå för dörren. Och,

som sagdt, skulle det mot all förmodan visa sig, att det finnes någon grund för dessa farhågor, så föreligger alltid möjlighet att genomföra ändringen, då den visat sig nödvändig. Men att nu vidtaga en förändring, som icke är absolut nödvändig, anser jag vara olämpligt.

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

Nyss har herr von Mentzer inskränkt sig till att endast yrka återremiss, och det på den grund, att en minoritet inom utskottet icke får komma med nya förslag, men han hoppas, att möjligen utskottet skulle kunna ändra ståndpunkt. Men om han tror, att han genom återremissen skall kunna omvända utskottets majoritet till att gå öfver på hans sida, så vågar jag påstå, att han kommer att misstaga sig, och att af denna anledning återremiss är onödig.

Jag får således beträffande den andra reservationen likaledes yrka afslag och anhåller, att kammaren ville godkänna utskottets utlåtande, hvilket är detsamma som Kungl. Maj:ts förslag, sådant detta föreligger.

Herr Clason: Jag har begärt ordet för en kort replik mot den siste ärade talaren.

Han ville framhålla, att jag beträffande frågan om det landsting, som tidigare velat ändra dagen för sitt sammanträde, skulle ha gifvit ett referat, hvilket såvidt jag riktigt förstått hans ord icke skulle varit öfverensstämmande med hvad som passerat, och han ville stödja denna sin uppfattning på Hammarskjölds edition af kommunalförfattningarna. Härpå får jag då svara, att naturligtvis tog icke detta landsting upp frågan om ändring i tiden för sin sammanträdesdag för att få en platonisk diskussion till stånd och åstadkomma ett afgörande, huruvida landstinget vore behörigt eller icke att framkomma med ett sådant förslag, utan frågan upptogs därför, att det fanns ett önskemål härom inom landstinget, ehuru majoriteten fann sig icke befogad att upptaga saken. För öfrigt finnas ju andra källor att skaffa sig underrättelse ur om det passerade än Hammarskjölds edition af kommunalförfattningarna. Man kan exempelvis gå till själfva prejudikatsamlingen, hvilket jag har gjort, och jag har också satt mig i förbindelse med en medlem af ifrågavarande landsting, talat med honom och därpå grundat min uppfattning.

Så sade den ärade talaren, att det icke skulle finnas skäl att *nu* tänka på denna ändring; skäl hade funnits förut men finnes icke numera. Därpå vill jag endast svara, att de flesta i målet hörda myndigheter, som väl måste anses sakkunniga, nämligen Kungl. Maj:ts befallningshafvande och landstingen själfva, hafva velat få författningen smidigare, än hvad det nu framlagda förslaget är, och deras uttalanden i frågan böra väl väga något.

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

Den ärade talaren yttrade äfven åtskilligt om den andra reservationen, i hvilken också jag deltagit, och framhöll, att det icke skulle finnas något behof eller någon önskan att få de där omnämnda handlingarna utdelade i tryck. Jag vill därpå svara det, att sedan denna reservation blifvit synlig, har jag från åtskilliga håll af personer, som äro landstingsmän, däribland från en, som om jag ej misstager mig är ordförande i ett landsting, fått den uppgift, att de skulle anse det mycket önskligt samt lämpligt och nyttigt, om dessa handlingar blefvo tryckta.

Jag yrkar fortfarande bifall till min reservation rörande § 17 landstingsförordningen.

Herr von Mentzer: Konstitutionsutskottets ärade vice ordförande yttrade, att det icke fanns någon anledning att nu företaga ändring i 50 § af landstingsförordningen. Jag säger alldeles detsamma, nämligen att orsak att vidtaga ändring föreligger icke. Den som gör ändringen, det är efter mitt förmenande utskottet, då det förkortar den tid, landstingets kamrerare förut haft på sig för att verkställa hvad på honom ankommer. Jag lutar åt den meningen, att vi icke skola göra någon förändring utan låta honom fortfarande som hittills hafva något så när rimlig tid för sina åligganden, och det i allmänhet af det skälet, att det finnes någonting, som heter oförutsedda händelser. Det stadgas icke, att landstingets kamrerare ovillkorligen skall få handlingarna till sig den 1 september, utan de skola då insändas från Kungl. Maj:ts befallningshafvande till landstingets ordförande. Nu kan det komma något i vägen, så att kamreraren icke får dem på några dagar, och när han får dem, kan han själf hafva något förhinder, som gör att det blir tungt och svårt för honom att få dem i ordning. Och när man icke behöfver ställa det så, tycker jag att man icke är nödsakad att göra en sådan ändring som den, utskottet har föreslagit.

Så finnes det ett särskildt skäl att här lämna något rymligare tid för kamreraren till denna åtgärd, som här är i fråga. Jag vill icke förneka, att icke saken kan ordnas på det sätt, utskottet föreslagit, men jag anser, att det är olämpligt att mäta ut tiden så knappt. Ty det kan nämligen tänkas, att det är fördelaktigt att hafva längre tid. Det kan inträffa, att landstingets kamrerare finner sig hafva anledning att infordra förklaring från någon af uppbornsmännen, och om sådant skall ske, kan det bli mycket svårt att hinna få in denna förklaring under den korta tid, utskottet här velat tillmäta. Men en rättelse uti landstingets räkenskaper är så mycket värdefullare, som ifall rättelsen sker räkenskaperna därigenom blifva klara. Det är icke allenast i landstingets räkenskaper, som man under ett helt år får balansera det, som lämnats oklart, utan uppbornsmännen skola under

det året verkställa tre särskilda redovisningar, och i alla tre skall upptagas det, som lämnats oklart, men som kanske kunde ha klarerats, om tiden medgifvit kamreraren att infordra förklaring.

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

Herr vice ordföranden medgaf sedan den omständigheten, att en så kort tid som den, utskottet vill bestämma för kamreraren, medför åtminstone svårighet att hinna trycka och utdela sammandraget öfver landstingets räkenskaper. Såvidt jag icke missuppfattat hvad som förekom inom utskottet, så lämnades där den upplysningen just af en landstingsman från ett annat län än Jönköpings län, att tryckning brukade ske af sammandraget för detta landsting, och att sammandragen öfver landstingets räkenskaper brukade skickas ut en eller en och en half vecka före landstingets början till landstingets ledamöter. En sådan åtgärd kan jag icke finna annat än ganska fördelaktig. Därför är det enligt min tanke också till gagn, att det lämnas tid till en dylik åtgärd.

Utskottets vice ordförande ville äfven antyda, att en återremiss vore någonting tämligen lönlöst, ty man kunde icke vänta, att utskottet skulle efter en återremiss intaga en annan ställning till frågan än utskottet hittills intagit. Men jag har icke samma tanke om utskottets herrar ledamöter, utan jag tilltror dem, att, när de tänkt öfver en sak, de kunna vara tillgängliga för skäl och taga sådana, och därför ber jag att få vidhålla mitt förra yrkande.

Herr Bellinder: Då äfven jag undertecknat den andra reservationen, ber jag att få yttra några ord angående behöfligheten af den däri begärda förändringen.

Såsom kammaren torde finna, gäller det här blott att få tiden för redovisning af landstingets restantiemedel flyttad från den 1 september till den 1 augusti. Detta är ju endast en konsekvens af att landstingen hädanefter kunna komma att hållas tidigare än hittills. Om nämligen landstingen komma att hållas tidigare, böra ju också de handlingar, som skola föreläggas landstinget, ordnas och framläggas något tidigare. Nu har det sagts här, att de sammandrag öfver restantier, som skola föreläggas landstingen, icke tryckas och utdelas på förhand till landstingets medlemmar, men det är dock fallet i ett och annat län. Och jag anser det öfverensstämmande med god ordning, att dessa redogörelser liksom öfriga handlingar, som skola föredragas i landstinget, på förhand tillsändas landstingsmännen, liksom jag icke inser, att det mot den förändringen kan vara något att invända.

Nu är det ju så, att ifrån redovisningen af uppborndsmedlen den 1 maj har uppborndsmanen 4 månader på sig för att redovisa restantierna. Om den af reseservanterna förordade förändringen skulle inträda, komme denna tid att inskränkas till

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

3 månader, och det tror jag är tillräckligt. Visserligen har det sagts, att kamreraren inom vissa landsting på ovanligt kort tid hinner åstadkomma ifrågavarande sammandrag, men jag tror dock, att det kan välla olägenheter på ett eller annat håll att hinna få sammandragen i ordning på den korta tiden. I all synnerhet om de skola tryckas är tiden orimligt kort, därest landstingen skola sammanträda t. ex. redan den 8 september.

Jag anhåller, herr talman, att få förena mig med herr von Mentzer i det af honom framställda yrkandet på återremiss.

Herr Fahlbeck: Angående den första af reservationerna, nämligen rörande § 17 af landstingsförelagningen, skall jag icke yttra mig, då jag anser, att det, som anförts af herr Nyström i denna del, är fullkomligt tillfyllestgörande för att tillbakavisa reservanternas förslag. Jag vill dock tillägga det, att man icke kan, såsom herr Clason syntes antaga, anse, att det landsting, som upptagit denna fråga, upptagit den af intresse för saken.

Orsaken till att frågan upptogs var den, att förslag härom blifvit framställt och alltså måste upptagas, vare sig det skedde med intresse eller icke, hvarom handlingarna intet förmäla.

I stället är det den andra reservationen, mot hvilken jag vill vända mig, men jag gör det icke så mycket på grund af innehållet och den reella innebörden i det ändringsförslag, som där föreligger, ty detta har för mig varit af underordnad betydelse. Efter de meddelanden, jag fått, stå i den frågan uttalanden från kompetent håll rakt emot hvarandra. Saken är således ganska oviss och under alla förhållanden vet man icke, huruvida ej ett sådant ändringsförslag skulle hafva många andra konsekvenser och kanske medföra obehagliga öfverraskningar, som man nu icke kunnat tänka sig. Det är hufvudsakligen den formella sidan af denna reservation, som intresserat mig.

Detta är, såvidt jag vet, det första fall, som förekommit, då konstitutionsutskottet afgifvit ett betänkande, uti hvilket förslagslåt låt vara blott som reservation, en ändring uti annan lag än grundlag. Konstitutionsutskottet har, som bekant, enligt § 38 i riksdagsordningen rätt att själfständigt besluta om förslag till ändring i grundlagarna. Däremot har detta utskott lika litet som lagutskottet, från hvilket det mottagit behandlingen af frågor om kommunallagarna, någon rätt att själfständigt besluta om förslag rörande ändring i dessa lagar. Det stadgas blott, såsom det förut stadgades beträffande lagutskottet: »Utskottet skall vidare meddela utlåtande och afgifva förslag i anledning af dit hänvisade frågor angående stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af kommunallagarna». Nu är det visserligen sant, att, efter den stora förändring, som skedde förra året med afseende på utskottsväsendet, utskotten i allmänhet kunna anses hafva fått större kompetens att själfständigt väcka ändringsför-

slag uti framlagda propositioner eller motioner. Men, mina her-
rar, det är dock en sak, som får tagas »cum grano salis» med
mycken försiktighet, framför allt i begynnelsen! Att, såsom här
af reservanternas hemställts, man skulle i utskottet föreslå och i
kammaren antaga en ändring, som icke afser den lagtext, hvil-
ken varit föremål för Kungl. Maj:ts proposition, och som icke
heller framlagts uti någon motion, utan gäller en helt annan
lagtext, hvilken visserligen med den förra står i inre reellt sam-
manhang — det medger jag gärna — men där något formellt
sammanhang alls icke existerar, det kan man disputera om. Jag
vill härmed likväl icke hafva sagdt, att jag så tolkar utskottens
initiativrätt, att formellt hinder af detta slag skulle vid alla
blifvande tillfällen få gälla. Men det bör åtminstone finnas
starkare reella skäl, än hvad här föreligger för att man skall så
långt utsträcka utskottens rätt att väcka ändringsförslag. Detta
är för mig den viktiga synpunkten i afseende på föreliggande
förslag; och gentemot den synpunkten äro de små ändringar,
som här äro föreslagna, af mycket underordnad betydelse.

*Om änd-
rad tid för
landstings
samman-
träde.*
(Forts.)

Jag har tagit mig friheten att något vidröra detta ämne,
ehuru i förevarande fall ingen direkt anledning därtill gifves, då
det icke är utskottet utan reservanternas, som väckt det nya för-
slaget. Det torde emellertid framdeles ej så sällan inträffa, att
kammaren blir i tillfälle att få döma öfver frågan, i hvad mån
utskotten öfverskrida sin befogenhet att väcka ändringsförslag
eller nya förslag.

Att under dessa förhållanden en återremiss skulle kunna
tjäna till någonting, det kan jag icke finna. Jag är öfvertygad
om, såsom en föregående talare här har yttrat, att efter en så-
dan återremiss frågan skulle af konstitutionsutskottet behandlas
på samma sätt som nu skett, och jag tillåter mig därför hem-
ställa, att kammaren utan vidare godkänner utskottets förslag
sådant det föreligger, med afslag alltså å reservationerna både i
den ena och andra punkten.

Herr Bellinder: Jag ber blott få tillkännagifva, att jag icke
kan dela de konstitutionella betänkligheter i afseende på reser-
vationens innehåll, som framfördes af den föregående ärade tala-
ren. Det är ju så, att både lagutskottet och konstitutionsut-
skottet ha befogenhet ej blott att yttra sig om föreliggande
propositioner och motioner utan ock att göra sådana framställ-
ningar, som stå i nära sammanhang med dessa. Här är fråga
om sådan förändring i 17 § i förordningen om landsting, att
däraf enligt reservanternas mening konsekvensen borde blifva,
att också den lilla förändring som vi begärt i § 50 af samma
förordning företages. Om så är borde det väl icke ligga något
betänkligt uti att göra framställning om denna förändring. Det
var också, det vill jag upplysa om, den allmänna meningen

Om ändrad tid för landstings sammanträde.
(Forts.)

inom utskottet, att ur den synpunkten mötte det af reservanternas framställda förslaget icke några betänkligheter. Utskottet ansåg nämligen, att det var formellt befogadt att framställa det förslag, som gjorts af reservanternas.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på nu föredragna utlåtande vore framställda följande yrkanden: 1:o) att hvad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) af herr *Clason*, att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den af honom och herr von Mentzer vid utlåtandet afgifna reservation beträffande lydelsen af § 17 i landstingsförordningen och därmed i samband stående öfvergångsbestämmelse; samt 3:o) att utlåtandet skulle visas åter till utskottet.

Sedermere gjordes propositioner jämlikt dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 13 och 15 i denna månad bordlagda utlåtanden:

nr 31, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användningen af ett anslag till bekostande af elevernas vid blindinstitutet å Tomtebodas ferieresor till och från hemorten,

nr 32, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vidtagande af åtgärder för bevarande af Näs slottsruin,

nr 33, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående lönerreglering vid tandläkarinstitutet,

nr 34, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter gårdfarihandlanden August Eriksson från Gransjö i Helgums socken, och

nr 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för underofficeren af 2:a graden vid maskiniststaten Carl Theodor Samuel Spartan från ådömd ersättningsskyldighet, biföll kammaren, hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af jordbruksutskottets den 13 och 15 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

nr 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett till förra mönsterskrifvarbostället Jädra nr 3 och 4 i Uppsala län hörande område,

nr 50, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra kvartermästarbostället Öster Ullälffa nr 3 Norrgården i Östergötlands län,

nr 51, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående

upplåtande af lägenheter från förra löjtnantsbostället Klef nr 1 i Göteborgs och Bohus län,

nr 52, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af områden från förra kompanichefsbostället Virke nr 1, 4, 8 och 10 i Malmöhus län,

nr 53, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra trumpetarbostället Ljuna nr 1 Stora Mellangården i Östergötlands län,

nr 54, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af områden från förra trumpetarboställena Rällinge nr 1 och 2 jämte Rällinge nr 3, en utjord, i Södermanlands län, samt

nr 55, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ny aflöningsstat för statens landtbruksingenjörer, extra landbruksingenjörer och landtbruksstipendiater,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets den 13 och 15 i denna månad bordlagda utlåtande nr 56, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning i syfte att främja bildandet och beståndet af sockenallmänningar. *Om åtgärder i syfte att främja bildande och bestånd af sockenallmänningar.*

Uti en i Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling öfverlämnad motion (nr 131) hade herr *J. A. Jonsson* i Hökhult föreslagit, att Riksdagen behagade besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t tacktes snarast möjligt låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser i syfte att underlätta och säkerställa anskaffandet af medel till inköp för kommunernas räkning af skogbärande eller för skogskultur tjänlig mark till bildande af sockenallmänningar äfvensom att trygga dessa allmänningars bestånd till kommunernas framtida gagn.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på åberopade grunder hemställt, att herr Jonssons i Hökhult ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr af Ekenstam: Det kan naturligtvis icke falla mig in att komma med något annat yrkande än utskottet. Men då detta ärende i dag ligger på kammarens bord, skulle jag vilja uttala den lifliga förhoppningen, att den lagstiftning, som Riksdagen år 1904 begärde, snart också måtte för Riksdagen framläggas. Jag gör detta icke blott därför, att jag år 1904 var med om att låta denna skrifvelse afgå till Kungl. Maj:t, utan äfven därför, att jag är representant för ett landsting, som genom donation befinner sig i den lyckliga belägenhet, att det möjligtvis kan förskaffa sig allmänningsskog. Det vore därför synnerligen önskligt, att formen för sådan äganderätt kunde bättre ordnas. Jag har intet yrkande.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning af Första kammarens tillfälliga utskotts den 13 och 15 innevarande april bordlagda utlåtande, nr 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t beträffande utredning rörande kronans jorddonationer till industrien, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och hänvisades till första särskilda utskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ecklesiastik boställsordning.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till uppförande af bostad för direktorn och öfverläkaren vid allmänna barnbördshuset i Stockholm;

2:o) angående anslag till svensk undervisning för svenska barn i London; och

3:o) angående anordnande af statistiska undersökningar rörande landtarbetarnas lefnads- och arbetsförhållanden.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om styrkande af hinderlöshet till äktenskap; och

2:o) med förslag till lag angående upphäfvande af lagen den 1 juli 1898 om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående statsbidrag till kostnader för vissa laga skiften inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län; och

2:o) angående ändrad lydelse af 8 § i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907.

Anmälades och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

nr 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående

anslag för uppvärmningsanordningar i vissa institutionsbyggnader vid universitetet i Lund;

nr 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för anordnande af undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater; och

nr 38, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till lönefyllnad åt vikarien för tjänstledige kassören och bokhållaren i fångvårdsstyrelsen Walter Engblom. jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 57, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af till förra länsmansbostället Eker nr 8 i Örebro län hörande andel i ett soldattorp;

nr 58, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två till förra länsmansbostället Bossgård nr 3 i Östergötlands län hörande lägenheter;

nr 59, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa områden från kungsgården Räfsnäs nr 1 i Södermanlands län;

nr 60, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Mjölby kommun af ett till förra sergeantsbostället Hulje nr 5 Södergården i Östergötlands län hörande område;

nr 61, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en tomt hörande till ett invid Jörns järnvägsstation beläget område af kronoparken Västra Jörnsmarken i Västertobottens län; och

nr 62, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Sophiahemmet af visst område å kungl. Djurgården; äfvensom

Första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, nr 11, i anledning af inom Andra kammaren väckt motion rörande alkoholmissbrukets motarbetande.

Justerades tio protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 12,13 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
